

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

Цікаві факти з життя українського режисера та патріота Олександра Довженка

до 130-річчя від дня народження

(віртуальна виставка до мистецької години)

Клімова С. В., Радченко Ю. В. – методисти
Центру методичної та аналітичної роботи,
Жеребкіна З. Г., завідувач бібліотеки,
Павлова Г. М., бібліотекар

*Народ мій український чесний, тихий і роботящий,
що ніколи в житті не зазіхав на чуже,
потерпає і гине, спантеличений, бездоленний...
Болить у мене серце день і ніч...*

Олександр Довженко

<https://chz.org.ua/tsytaty-i-aforyzmy-oleksandra-dovzhenka/>

Олександр Петрович Довженко — український письменник, кінорежисер, кінодраматург, художник, класик світового кінематографа, культова особистість в історії світового кіномистецтва

<https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/4630>

Чи знаєте ви, як трансформувалося саме прізвище Довженків?

Увесь рід Олександра по батьківській лінії був козацького стану, представники родини були статними, кремезними, за що їх на Чернігівщині почали кликати «довгими», а згодом – Довженками.

<https://nus.org.ua/articles/ya-buv-bagato-hvalenyj-i-ne-raz-osudzhenyj-za-svoyi-roboty-37-tsikavyh-faktiv-pro-oleksandra-dovzhenka-do-dnya-jogo-narodzhennya/>

Рідна хата митця

https://che.cn.ua/images/photo_news/17082019/1Dovgen.jpg

Сім'я Довженків

«Він ріс у бідній сім'ї.

Батько, *Петро Семенович*, мав сім десятин худородной землі, крім того, підробляв візництвом і смолокуренієм.

Горе було постійним гостем у родині *Довженків*.

З 14 дітей залишилися жити тільки двоє: *Олександр і Параска*».

м. Сосниця на Чернігівщині

https://static.ukrinform.com/photos/2019_09/thumb_files/630_360_1568129518-103.jpg

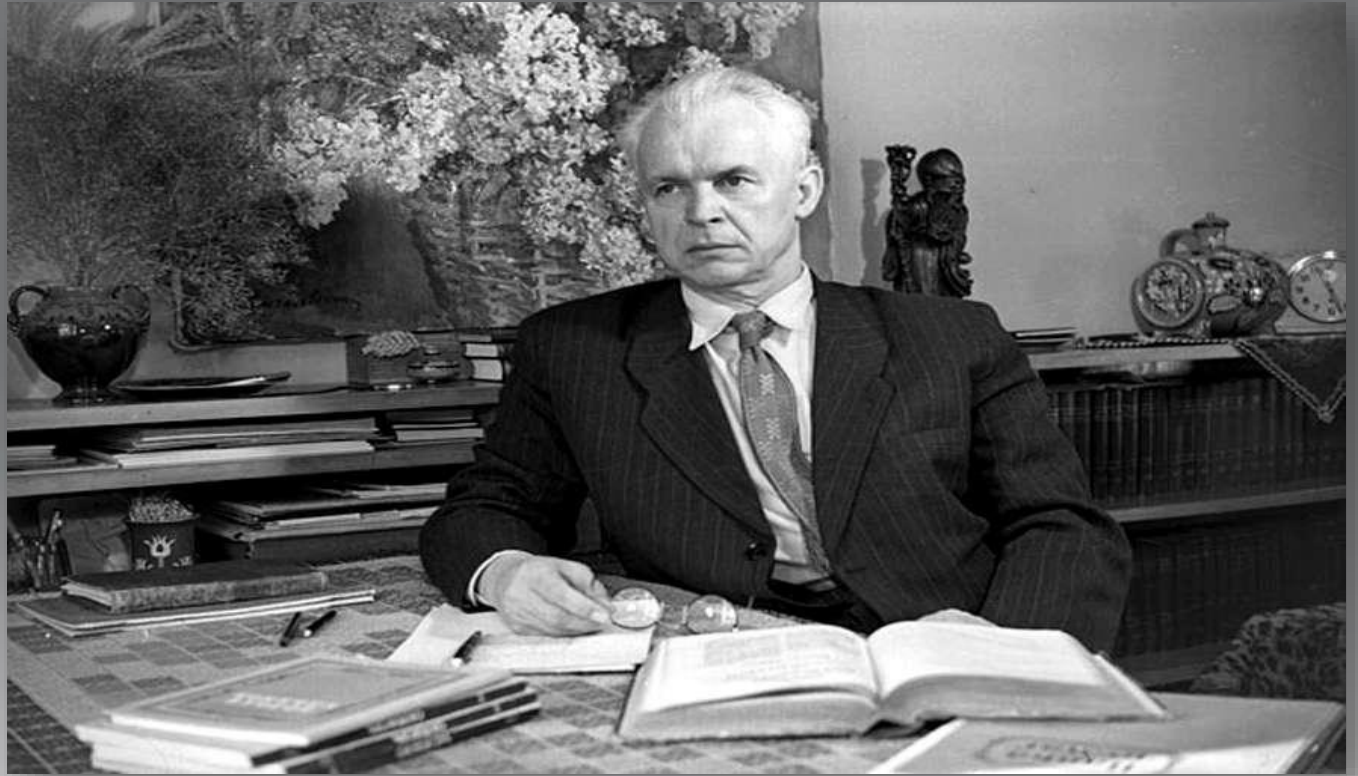
Молодість Довженка

Довженко кілька років *працював учителем* на Житомирщині.

Викладав *природознавство, географію, фізику, історію, малювання, навіть гімнастику.*

Молодість Олександра Довженка була насиченою.

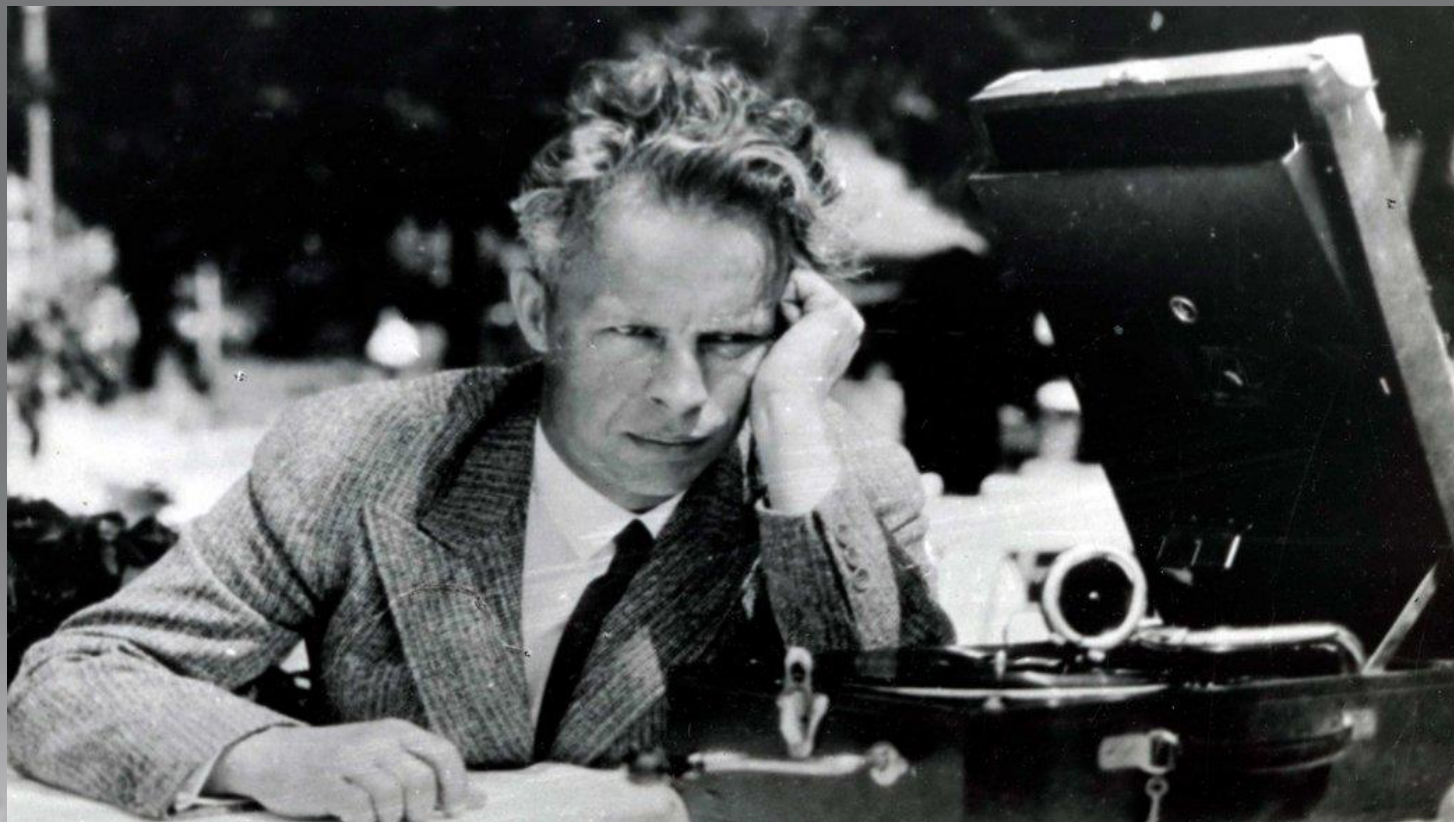
<https://santmat.net.ua/wp-content/uploads/2024/06/jwmvb5olu33iexafoe3t2hkki7sbqmfu.jpg>

Довженко за кордоном

У 1921 році його зараховують до Наркомату закордонних справ і відправляють на роботу до Польщі, де він очолює комісію з обміну військовополонених.

У Польщі його улюбленим заняттям було малювання.

Довженко у Берліні

<https://tv-park.ua/wp-content/uploads/2023/09/391cbabba32c5cc4-768x432.jpg>

Довженко за кордоном

За кордоном відбулося його культурне зростання – він відвідував *театри, кінотеатри*, знайомився з кінорежисерами й навіть організував власну *виставку художніх робіт*.

У своїх спогадах режисер згодом напише:
«От побачив, що таке європейське кіно, то можна вертатися додому».

<https://nus.org.ua/articles/ya-buv-bagato-hvalenyi-i-ne-raz-osudzhenyi-za-svoyi-roboty-37-tsikavyh-faktiv-pro-oleksandra-dovzhenka-do-dnya-jogo-narodzhennya/>

Початок режисури

У 1926 році переїздить до Одеси та влаштовується *режисером на кінофабрику*.

Перший фільм Довженка «Сумка дипкур'єра» знятий 1927 року.

У цій стрічці Довженко зіграв свою єдину роль у кіно – кочегара, який переховує сумку Нетте.

<https://dovidka.biz.ua/oleksandr-dovzhenko-tsikavi-fakti/>

Довженко на зйомках фільму «Іван», 1932

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/54/Dovzhenko_filmig_1932.jpg/235px-Dovzhenko_filmig_1932.jpg

Довженко – кінорежисер

1930 року вийшов фільм «Земля», який став надбанням українського кінематографа, але був заборонений у СРСР на 9-й день після прем'єри.

Попри заборону в СРСР, «Земля» здобула світове визнання: фільм дивилися такі видатні особистості, як *Герберт Веллс* (англійський письменник-фантаст), *Альберт Ейнштейн* (фізик-теоретик) та інші.

<https://nus.org.ua/articles/ya-buv-bagato-hvalenyi-i-ne-raz-osudzhenyi-za-svoyi-roboty-37-tsikavyh-faktiv-pro-oleksandra-dovhenka-do-dnya-jogo-narodzhennya/>

*Світе мій, чому любов до свого народу
є націоналізм? У чім його злочин?
Які нелюди придумали отее от знуцання
над життям людським?*

Олександр Довженко

<https://nus.org.ua/articles/ya-buv-bagato-hvalenyj-i-ne-raz-osudzhenyj-za-svoyi-roboty-37-tsikavyh-faktiv-pro-oleksandra-dovzhenka-do-dnya-jogo-narodzhennya/>

Довженко – документаліст

Довженко мріяв зняти фільм про Тараса Бульбу і навіть розпочав роботу, проте втілити ідеї в життя перешкодила Друга світова війна.

Тоді Довженко пішов на фронт добровольцем як воєнний журналіст.

Він бачив на власні очі всі руйнування в Україні.

Напівзабуте «Визволення» Олександра Довженка

<https://detector.media/doc/images/news/archive/2016/180722/04>

jpg

Довженко – документаліст

Сам же твір був заборонений на понад 20 років і вперше надрукований лише в 1966 році із суттєвими змінами.

Самого режисера звинуватили в націоналізмі, заохоченні українського патріотизму, антиленінізмі.

Потрапити в Україну режисер зміг у 1952 році, коли почали споруджувати Каховську ГЕС.

<https://nus.org.ua/articles/ya-buv-bagato-hvalenyj-i-ne-raz-osudzhenyj-za-svoyi-roboty-37-tsikavyh-faktiv-pro-oleksandra-dovzhenka-do-dnya-jogo-narodzhennya/>

И. В. Сталин

Об антиленинских ошибках и националистических извращениях в киноповести Довженко «Украина в огне»

1 января 1945 года Александр Петро-
вич Довженко записал в дневнике:
Сегодня годовщина моей смерти. Три-
дцать первого января 1944 года я был
привезен в Кремль. Там меня разру-
шили на куски, и окровавленные
части моей души разбросали на позор

У нее есть предыстория, ко-
нечно, кратко изложу, ибо она имеет
важное значение для понимания
отношений Сталина и Довя
протяжении ряда лет и судьба
фильма «Украина в огне».

Начиная с середины 30-

О. Довженко. «Україна в огні»

<https://nus.org.ua/articles/ya-buv-bagato-hvalenyj-i-ne-raz-osudzhenyj-za-svoyi-roboty-37-tsikavyh-faktiv-pro-oleksandra-dovzhenka-do-dnya-jogo-narodzhennya/>

Остання мить життя Довженка

Олександр Довженко ще встиг написати «*Поему про море*», у якій розповів про будівництво Каховської ГЕС.

Мріяв зняти про це фільм, але життя його обірвалось у 62 роки – *25 листопада 1956 року.*

*Пам'ятник письменнику,
кінорежисеру в Новій Каховці*

https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:%D0%9F%D0%B0%D0%BC%27%D1%8F%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9E._%D0%94%D0%BE%D0%B2%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.jpg

Методичний кейс

Поміркуйте разом з учнями

Шановні колеги, вшановуючи ім'я Олександра Довженка, радимо під час проведення заходів звернути увагу на широке розкриття таких важливих питань, як:

1. Життя і творчість О. П. Довженка.
2. Кінематографічні роботи видатного письменника О. Довженка.
3. О. П. Довженко – видатний український культурний діяч ХХ століття тощо.

Користувачів шкільного віку можуть зацікавити також теми, пов'язані з висвітленням діяльності Олександра Довженка в різних жанрах: *«О. Довженко — прозаїк»*, *«О. Довженко — режисер»*, *«О. Довженко — публіцист»*, *«О. Довженко — художник»*.

Методичний кейс

Поміркуйте разом з учнями

Мальовнича Десна, просторі поля та загалом любов до природи згодом вплинуть і на характер кіноробіт майбутнього режисера.

Розгляньте це питання, прочитавши уривок із кіноповісті, у якому розповідається про сінокіс на Десні.

Проведіть конкурс переказів мініновел за кіноповістю «Зачарована Десна» (про дядька Самійла, про ворону, яка завідувала погодою, про Тихона Бобиря, собаку Пірата, інших).

Разом з учнями визначте, якої ж мудрості навчає читача книга «Зачарована Десна».

Методичний кейс

Поміркуйте разом з учнями

Для ознайомлення з маловідомими фактами життя та творчості О. Довженка, щоб більше розуміти та осмислювати його погляди, переконання, доцільними будуть такі заходи, як **літературна експедиція**, **медійна сільвета** або **віртуальна подорож**, які дадуть можливість користувачам самостійно вивчити й розібратися в запропонованому матеріалі.

Теми для подібних заходів можуть бути такими: «Олександр Довженко – приклад нескореної душі українського народу», «Митець зі світовим ім'ям», «Літературна творчість Олександра Довженка», «Кінотворчість Олександра Довженка», «Духовні орієнтири творчості Олександра Довженка» тощо.

Методичний кейс

Поміркуйте разом з учнями

Пропонуємо вивчати історію також і через творчість Олександра Довженка. Майже всі його праці можна знайти в мережі Інтернет.

Посилання на фільми:

«Битва за нашу Радянську Україну» (1943) :

<https://www.youtube.com/watch?v=wDK0sgdjb1U&t=1s>

«Перемога на Правобережній Україні» (1944) :

<https://www.youtube.com/watch?v=VsfWu9ApaTM>

Фільм «Україна в огні» (фільм знятий 1967 року дружиною Довженка Юлією Солнцевою після його смерті за мотивами кіноповісті митця) :

https://www.youtube.com/watch?v=pl_Wu7nHGEU

Дивіться, читайте, запам'ятовуйте і, найголовніше, аналізуйте.

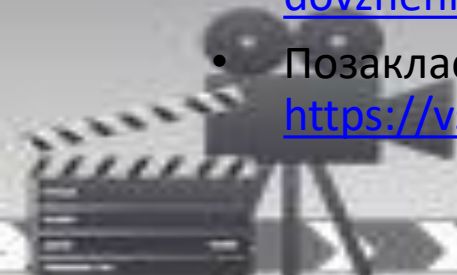
«Народ, що не знає своєї історії, є народ сліпців». Чи згодні ви з цим висловом Олександра Довженка?

Методичний кейс

Сценарії виховних заходів

- Сценарій літературного вечора «Десною зачарований»: <https://vseosvita.ua/library/embed/001ybx-5b79.docx.html>
- Сценарій виховного заходу «Я народився і жив для добра і любові» (О. Довженко): <https://naurok.com.ua/scenariy-vihovnogo-zahodu-ya-narodivsya-i-zhiv-dlya-dobra-i-lyubovi-o-dovzhenko-223326.html>
- Сценарій свята для учнів 9- 11 класів «Олександр Довженко. Роздуми після життя»: <https://vseosvita.ua/library/scenarij-svata-dla-ucniv-9-11-klasiv-aleksandr-dovzenko-rozdumi-pisla-zitta-237355.html>
- Урок «О. Довженко» — геній свого часу: <https://naurok.com.ua/urok-o-dovzhenko---geniy-svogo-chasu-80673.html>
- Позакласний виховний захід «Два Довженка»: <https://vsimosvita.com/pozaklasniy-vihovniy-zahid-dva-dovzhenka/>

Методичний кейс

Методико-бібліографічні матеріали

«Я НАЛЕЖУ ЛЮДСТВУ ЯК ХУДОЖНИК І ЙОМУ Я СЛУЖУ».

- Книжкові виставки: «Великий зодчий українського кінематографа», «Велич і трагедія генія».
- Літературно-музичний вечір «Десною зачарований»

http://old.region.library.kharkov.ua/lib_druk.php?id=322

Методичний кейс

Виставка

*«Життя таке коротке – поспішайте
робити добро»*

На виставці представлені основні віхи життя відомого кінорежисера, його творчість, зв'язки з Полтавщиною.

<https://poda.gov.ua/news/193417>

Методичний кейс

Віртуальна виставка

Син зачарованої Десни

До 130-річчя від дня народження Олександра Петровича
Довженка

Я належу людству.

— О.П. Довженко

http://library.dnu.dp.ua/virt_20240812_Dovgenko.html

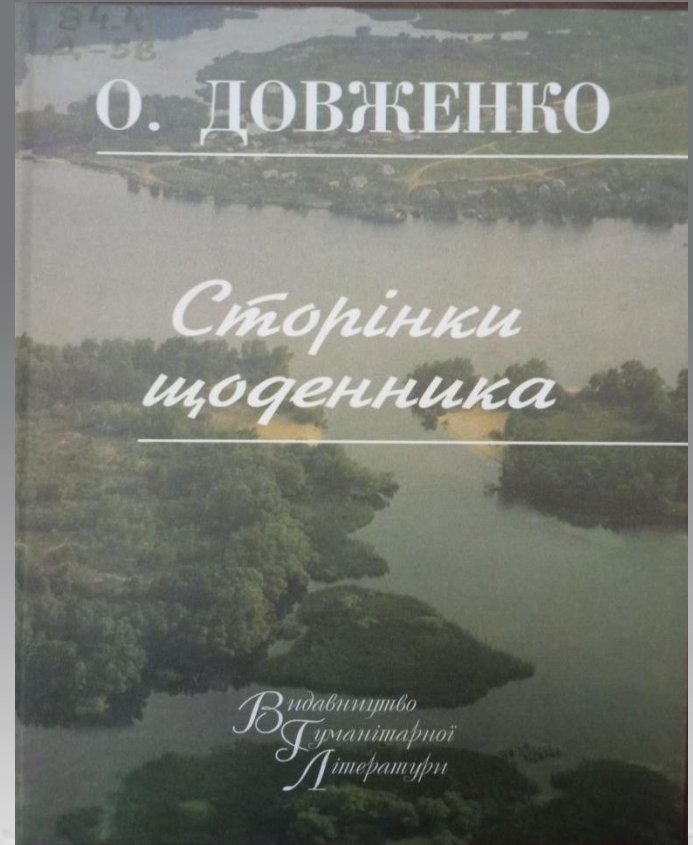

Із фондів бібліотеки ХАНО

Довженко О. П. Сторінки
щоденника (1941-1956) —
К. : Видавництво гуманіт. л-ри, 2004.
— 384 с.

Найбільш повне видання
щоденників відомого українського
кінорежисера й письменника
Олександра Петровича Довженка
(1894-1956 рр.).

Розраховане на велике коло
читачів.

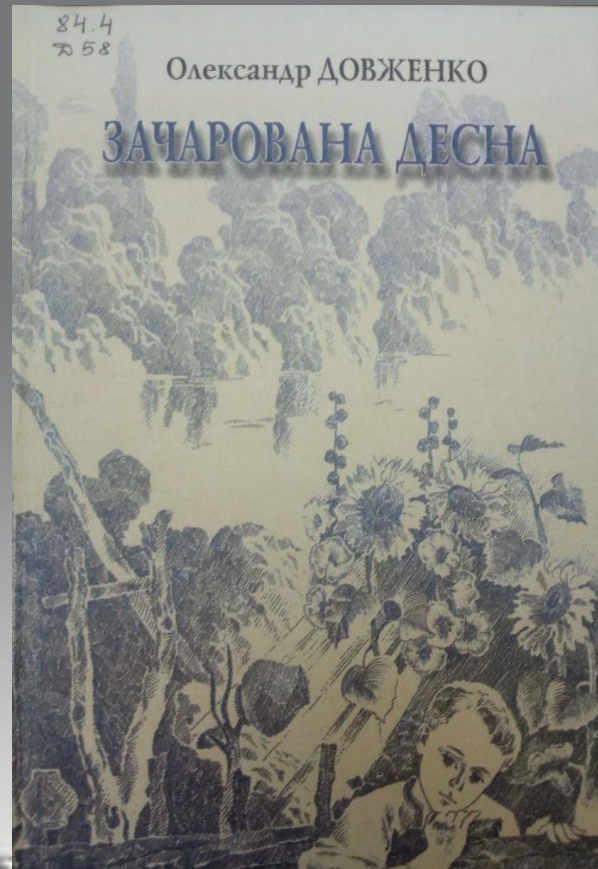

Із фондів бібліотеки ХАНО

Довженко О. Зачарована Десна. Оповідання. Щоденник (1941-1956). — К. : Дніпро, 2008. — 504 с.

До збірки творів великого українського кінорежисера і письменника О. П. Довженка (1894-1956) увійшли його прозові твори: кіноповість «Зачарована Десна» — автобіографічна лірико-філософська оповідь про становлення людини на зламі ХІХ-ХХ ст., оповідання-новели, «Щоденник (1941-1956)» — документ епохи середини ХХ ст., філософське осмислення подій і часу.

Розраховано на учнів, студентів, педагогів, усіх, хто цікавиться історією української літератури.

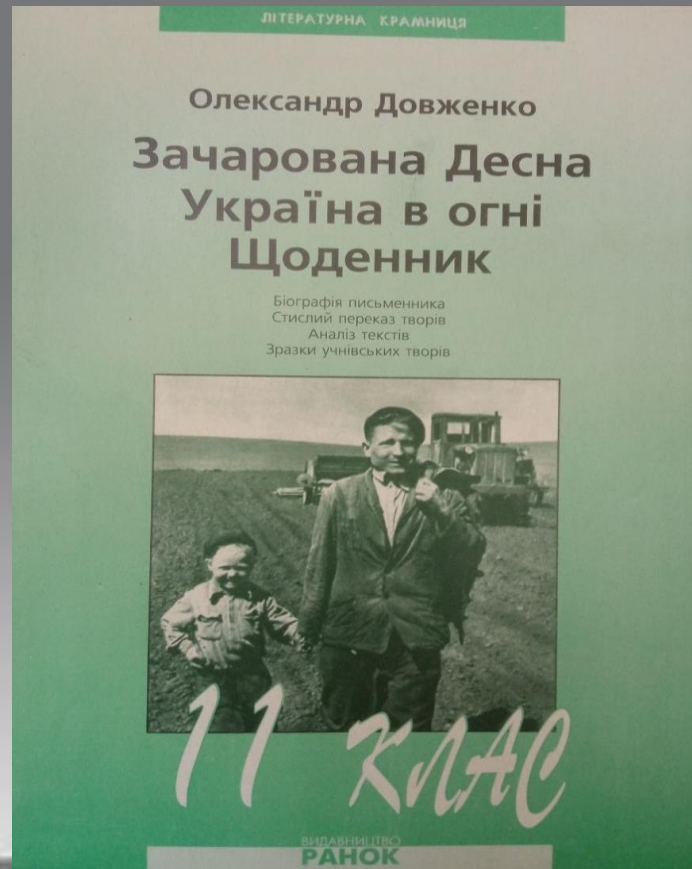

Із фондів бібліотеки ХАНО

Довженко О. Зачарована Десна. Україна в огні. Щоденник : посібник для 11 класу / автор-укладач Паращич В. В.— Харків : Ранок, 1999. — 96 с.

Учні 11 класу та вчителі української літератури знайдуть у цьому посібнику матеріал, необхідний для вивчення творчості О. Довженка в школі.

Стислий виклад змісту творів О. Довженка «Зачарована Десна», «Україна в огні» та «Щоденник» стануть у пригоді учням.

Із фондів бібліотеки ХАНО

Вивчення творчості Олександра Довженка в школі
/ А. О. Новиков, В. Й. Гриневич, С. П. Привалова,
С. О. Максимчук-Макаренко, Н. В. Троша ; за ред. проф.
А. О. Новокова. — Х. : Основа, 2014. — 144 с. — (Б-ка журн.
«Вивчаємо українську мову та літературу» ; Вип. 8 (129).

У посібнику висвітлено основні етапи життя та творчості визначного письменника й кінорежисера, зокрема маловідомі епізоди з його біографії. Проаналізовано найвідоміші кіноповісті, оповідання та драматургічні твори митця («Україна в огні», «Зачарована Десна», «Мати», «На колючому дроті», «Потомки запоріжців», «Життя в цвіту», «Щоденник»).

Розраховано на вчителів-словесників, студентів філологічних факультетів, абітурієнтів, учнів.

Корисні джерела

- Базильська Н. Презентація «Цікаві факти про О. Довженка». – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-cikavi-fakti-pro-o-dovzenka-335480.html>
- Олександр Довженко : біографія. – Режим доступу: <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/4630>
- Олександр Довженко : цікаві факти. – Режим доступу: <https://dovidka.biz.ua/oleksandr-dovzhenko-tsikavi-fakti>
- Цитати та афоризми Олександра Довженка. – Режим доступу: <https://chz.org.ua/tsytaty-i-aforyzmy-oleksandra-dovzhenka/>
- «Я був багато хвалений і не раз осуджений за свої роботи»: 37 цікавих фактів про Олександра Довженка до дня його народження. – Режим доступу: <https://nus.org.ua/articles/ya-buv-bagato-hvalenyj-i-ne-raz-osudzhenyj-za-svoyi-roboty-37-tsikavyh-faktiv-pro-oleksandra-dovzhenka-do-dnya-jogo-narodzhennya/>

Дякуємо за увагу!

Зичимо Вам натхнення, оптимізму, творчості,
успіхів у навчанні та вихованні нового
покоління українців, справжніх
громадян-патріотів нашої держави!

